

Menneskerettighedserklæringen (1789)

Menneskerettighedserklæringen blev vedtaget af den franske Nationalforsamling 26. august 1789. Erklæringen er ikke logisk opbygget, og den er et resultat af mange uforenelige og modstridende interesser. Den indledes med en fortale, hvori lykken fastslås som samfundets højeste mål, og efterfølges af 17 artikler. Det fastslås, at alle fødes frie og med lige rettigheder, hvorved menes, at alle er lige for loven og har lige ret til embeder. De egentlige naturretigheder er frihed, ejendom, sikkerhed og modstandsret. Folkesuveræniteten fremhæves som et hovedprincip, der dog står i logisk modstrid med det ligeledes omtalte magtdelingsprincip. Ellers defineres en række individuelle rettigheder som meningsfrihed, ytringsfrihed, religionsfrihed og frihed mod vilkårlig fængsling. (Fra Den Store Danske)

Da det franske folks repræsentanter, organiseret som nationalforsamling, anser uvidenheden om, forglemmelsen af eller foragten for menneskerettighederne for den eneste årsag til offentlig vanskabne og til regeringens fordærvethed, har de besluttet at fremlægge mennesket naturlige, uafhængelige og hellige rettigheder i en højtidelig erklæring, for at en sådan erklæring, ved bestandigt at være tilstede for alle samfundsmedlemmer, kan være en evig erindring om deres rettigheder og pligter; for at den lovgivende magts og den udøvende magts handlinger altid kan sammenlignes med formålet for enhver politisk institution og i henhold hertil agtes mere; for at borgernes krav, der fremlagt er grundlagt på enkle og ubestridelige grundsætninger, altid kan rette sig mod opretholdelsen af forfatningen og almenvellet.

I henhold hertil anerkender og erklærer Nationalforsamlingen, i nærvær og under beskyttelse af det Højeste Væsen, de følgende menneske- og borgerrettigheder:

1. Menneskene er født og forbliver frie og lige i deres rettigheder; sociale forskelle må kun begrundes i den almene nytte.
2. Formålet for enhver politisk sammenslutning er bevarelsen af de naturlige og uafhængelige menneskerettigheder; disse rettigheder er frihed, ejendom, sikkerhed og modstand mod undertrykkelse.
3. Kilden til al suverænitæt hviler i sit væsen i nationen. Ingen sammenslutning, intet individ, kan udøve autoritet der ikke udtrykkeligt udflyder fra denne.

4. Friheden består i at måtte gøre alt, der ikke skader næsten. Følgelig har udøvelsen af ethvert menneskes naturlige rettigheder som grænser kun de, der sikrer alle andre samfundsmember udøvelsen af de samme rettigheder. Disse grænser kan kun fastlægges af loven.
5. Loven har kun ret til at forbyde handlinger, der skader samfundet. Alt, der ikke er forbudt af loven, må ikke forhindres, og ingen må tvinges til at gøre, hvad denne ikke befaler.
6. Loven er almenviljens udtryk. Alle borgere har retten til, personligt eller gennem deres repræsentanter, at medvirke til dens udformning; den bør være den samme for alle, hvad enten den beskytter eller straffer. Idet de er lige for loven bør alle borgere have samme adgang til alle æreshverv, offentlige embeder og stillinger, i henhold til deres evne og uden anden forskel end deres dyders og talens forskelle.
7. Intet menneske kan anklages, arresteres eller tilbageholdes, undtagen i de tilfælde loven bestemmer, og i henhold til den foreskrevne form. Enhver der beforder, udfærdiger, udfører eller lader udføre vilkårlige befalinger, bør straffes; men enhver borger, der på grundlag af loven indstævnes eller gribes, bør straks adlyde; han er hjemfalden til straf i tilfælde af modstand.
8. Loven bør kun indstifte de strengt og indlysende nødvendige straffe, og ingen kan straffes uden i kraft af en lov, der er indstiftet og promulgeret førend forbrydelsen fandt sted, og som anvendes på lovlig vis.
9. Da ethvert menneske anses for uskyldigt indtil han er erklæret skyldig, må - såfremt det anses for nødvendigt at arrestere ham - enhver strenghed, der ikke er nødvendig for at sikre sig hans person, på det strengeste undertrykkes af loven.
10. Ingen må p.g.a. sine meninger, endog de religiøse, have grund til ængstelse, forudsat udøvelsen af dem ikke forstyrrer den af loven indstiftede offentlige orden.
11. Den frie udveksling af ideer og meninger er en af menneskets dyrebareste rettigheder. Derfor må enhver borger tale, skrive og trykke frit, under forbehold af ansvarlighed for misbrug af denne frihed i de af loven bestemte tilfælde.
12. Sikringen af menneskets og borgerens friheder nødvendiggør en offentlig magt; denne magt er derfor indstiftet til alles fordel og ikke til særlig fordel for dem, den er betroet.

13. Til at underholde den offentlige magt og til administrationsudgifterne er et fælles bidrag uundværligt. Dette bør fordeles ligeligt på alle borgere i henhold til deres midler.
14. Enhver borger har ret til, selv eller gennem sine repræsentanter, at fastslå nødvendigheden af det offentlige bidrag, til frit at bifalde det, at overvåge dets anvendelse, og bestemme dets omfang, påligning, indkrævningsform og varighed.
15. Samfundet har retten til at kræve regnskab over hans embedsførelse fra enhver offentlig myndighedsudøver.
16. Et samfund, hvori garantien af rettighederne ikke er sikret eller magtadskillelsen fastlagt, har ingen forfatning.
17. Da ejendommen er en hellig og ukrænkelig ret, må ingen berøves den, medmindre en lovlig fastslået offentlig nødvendighed indlysende kræver det, og under betingelse af en retfærdighed og forudgående skadeserstatning.